

6 October 2018

The following are anecdotes and vignettes written by Moshe Czerniak in his book “*Enziklopedia Tevel U’meloah: Toldot HaShachmat: Mereshito ad Yamenu*” (translated as “The Global Encyclopedia: The History of Chess: From Its Origin Until Today”). The book, published in 1963, was one volume of a larger ongoing encyclopedia encompassing a vast range of topics.

In this volume Czerniak includes personal stories and anecdotes, told over in the first person, which I believe are unknown to the non-Hebrew reading public.

In the following table I have attempted to locate and translate all such personal, first-hand stories told by Czerniak. I have included the page, section, Hebrew original, and English translation. I have made every effort to translate the texts as faithfully as possible, to the best of my abilities.

Moshe Rubin
Jerusalem, Israel
Email: moshe.rubin@gmail.com

Page	Section within the Book	Hebrew (Original)	English (Translated)
44	The Steinitz and Lasker Era: Dr. Siegbert Tarrasch	סיפר לי האלוף הארגנטיני לשעבר, גראו, עם משחקו עם טאראש הקשיש, באולימפיית לונדון, ב-1927: "תאר לעצמך איזה כבוד היה לי, כאשר טאראש, לאחר שניצח אותי, החל לרשום את מסעי המשחק בפנקסו הקטן!"	The former Argentinian champion, [Roberto] Grau, told me about his game with the aging Tarrasch in the 1927 Chess Olympiad: "Imagine what an honor it was when Tarrasch, after defeating me, began writing the moves of the game in his small notebook!"
51	The Steinitz and Lasker Era: Jacques Mieses	בשנת 1937, בהיותו למעלה מ-70, הגיע גם לארצנו. כיהודי רצה להכיר את ארץ הקודש, ולמרות שהיה זה בתקופות המאורעות, לא נמנע מלגשת לכותל המערבי ולבקר בעיר העתיקה בירושלים. הוא ערך בארץ כמה משחקים	In 1937, when he was older than 70, he [Mieses] reached our country [Palestine]. As a Jew he wanted to get to know the

		<p>סימולטאניים. באחד מהם התמודד עם שמונה חובבים בירושלים במשחק סמוי. במשחק סימולטאני אחר הפסיק שניים ממשחקיו כדי שיריביו החרדים יוכלו להתפלל "תפילת מעריב".</p>	<p>Holy Land and, although it was the period of civil disturbances, he did not avoid visiting the Western Wall and the Old City in Jerusalem. During his stay he played several simultaneous games. On one occasion he competed blindfolded against eight amateurs in Jerusalem. During another simultaneous he interrupted two of the games to enable ultra-orthodox opponents to say their "evening prayers".</p>
53	The Steinitz and Lasker Era: Frank Marshall	<p>הכרתי את מארשל באולימפיאדת השחמט בוארשה, ב־1935. הוא היה אז כבן 58, ייצג את ארצו וזכה להישגים ניכרים. כראש הקבוצה האמריקנית הביאה לנצחון, למרות ההתחלה המאכזבת. אחרי הכשלונות הראשונים זימן מארשל את אנשי קבוצתו, שהיו כולם צעירים, והעיר את תשומת לבם על הצורך להתמסר למשחק ביתר רצינות, ולשכוח, לפחות למשך התחרות, כי וארשה עיר נאה ותוססת, מלאה בחורות נאות ומשקאות חריפים. הוא הבטיח להם, שאם יתאמצו ויזכו במקום הראשון, יניח להם להישאר בוארשה ימים אחדים בבילוי. והדברים הועילו! „הינקים“ החלו מביסים את כל יריביהם, ולנו, אנשי הקבוצה הארץ-ישראלית, היה המזל הביש, ששיחקנו אתם דווקא לאחר שהתאישו.</p>	<p>I was acquainted with Marshall at the 1935 Chess Olympiad in Warsaw. He was then 58 years old, where he represented his country and attained notable accomplishments. As the head of the American team he brought it to victory, despite the disappointment start. Following the initial failures Marshall summoned the members of his team, who were all young, and drew their attention to the need to devote themselves to the game with more seriousness, and to forget, at least for the duration of the tournament, that Warsaw is a pretty and exciting city, filled with beautiful girls and alcoholic beverages. He promised them that if they exert themselves and take first place, he would leave them alone to remain in Warsaw for several days of recreation. And this helped! The "Yankees" started defeating all of their</p>

			opponents, and we, the team from the land of Israel, had the bad luck to play them only after they had pulled themselves together.
53	The Steinitz and Lasker Era: Frank Marshall	<p>כשישקה נבחרת ארץ־ישראל עם ארצות־הברית נפל בחלקו של דוד אנוך ז"ל להתמודד עם מארשל. שחקננו היטיב לשחק ואף זכה ליתרון ניכר (שני רגלים) והיה משוכנע כי בזכות יתרון זה ינצח בנקל. זכור לי, כי בעת המשחק התריתי בו שירבה להיזהר, דווקא משום שמצבו עדיף, שהרי יושב למולו "מלך המלכודות"! ואכן, את שיגורתי בא. ברגע מסויים לא נזהר אנוך ומסע אחד לא מדוייק הספיק למארשל כדי "שיוציא מן השרוול" תחבולת־נגד מפולפלת ויסיים בתיקו את משחקו האבוד. הייתם צריכים לראות את הנאתו של הקשיש לאחר שניצל מהפסד; כאילו זכה בנצחון.</p>	When the Israel team played the US team, it fell to David Enoch ob”m to compete against Marshall. Our player played very well and even attained a substantial advantage (two pawns), and was convinced that he would easily with this advantage. I remember that during the game I warned him to be very careful, especially because his position was a better one, because sitting opposite him was the “king of swindles”! And indeed, what I feared came about. At one point Enoch was not careful and one imprecise move was all Marshall needed to pull a subtle counter-trap “out of his sleeve” and to draw his lost game. You should have seen the old man’s enjoyment after he was saved from a loss; as if he had won the game.
55-56	The Capablanca and Alekhine Era: Akiva Rubinstein	<p>בשנת 1930 השתתף רובינשטיין באולימפאדת האמבורג והוליך את הקבוצה הפולנית לנצחון באליפות העולם. הוא עצמו זכה להישג גדול</p>	In 1930 Rubinstein participated in the Hamburg Olympiad and led the Polish team to win the World Championship. He himself attained a large accomplishment on first board. In 1931 he again led the Polish team at the Prague Olympiad. This was, in effect, the last of his chess activities. Mental illness, which developed in this period,

		<p>בלוח הראשון. בשנת 1931 שוב ייצג את פולין באולימפיאדת פראג. זו היתה, למעשה, האחרונה בפעילותו השחמטית. מחלה נפשית, שהתפתחה אצלו בתקיפה זו, שיחקה אותו, ומשנת 1932 שוב לא עזב את פתח ביתו בבלגיה. שחמטאים שונים שביקרוהו כפעם בפעם סיפרו, כי היה ממשיך לבלות את מרבית זמנו ליד לוח השחמט. אחד מבניו, שאף הוא שחמטאי מעולה בבלגיה, סיפר לי על נסיונותיו להפגין בפני אביו משחקים מודרניים מתחרויות שונות. ומה היתה תגובתו של האב? הוא ישב בשקט והסתכל במהלך המשחק, תוך שוויון-נפש. אם מצא המשחק חן בעיניו היה נשאר עד סופו, ולא, היה קם והולך באמצע, ללא אומר ודברים.</p>	<p>neutralized him, and from 1932 onwards he did not leave his house in Belgium. Different chess players who visited him from time to time recounted that he spent most of his time by the chessboard. One of his sons, himself an excellent Belgian chess player, told me about his attempts to demonstrate modern games from assorted tournaments to his father. And what was his father's reaction? He would sit silently and watch the game play with equanimity. If he liked the game he would remain until the end. If not, he would get up and walk away without saying a word.</p>
57	The Capablanca and Alekhine Era: Akiva Rubinstein	<p>רובינשטיין ביקר בארץ בשנת 1929 וערך כאן משחקים סימולטאניים. כשנתבקש על-ידי עורך עלון-שחמט, שהופיע אז בירושלים, לתרום מספר מילים להוצאה זו, אף נאמר לו, כי כדי להקל עליו את המלאכה הרשות בידו לכתוב בכל שפה, שאל רובינשטיין בתמימות: «מנין לך שאיני מסוגל לכתוב בעברית?» ואמנם, הקטע המעניין שכתב היה בעברית צחה.</p> <p>רובינשטיין נפטר בשנת 1959. מועדון השחמט בירושלים נקרא על שמו.</p>	<p>Rubinstein visited Palestine in 1929 and participated in simultaneous exhibitions. When asked by the editor of a chess publication that appeared in Jerusalem to contribute a few words to the publication, it was made clear that, to simplify things, he [Rubinstein] could write in any language he wished. Rubinstein innocently asked: "Why do you assume I am unable to write in Hebrew?". And indeed, the interesting portion he contributed was written in perfect Hebrew.</p> <p>Rubinstein died in 1959. A chess club in Jerusalem is named after him.</p>

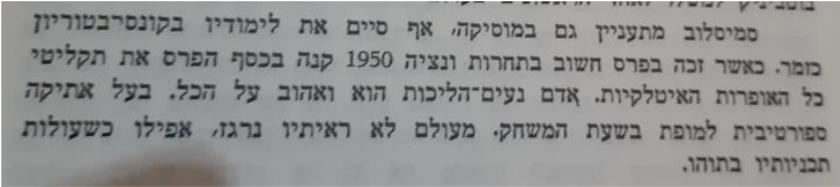
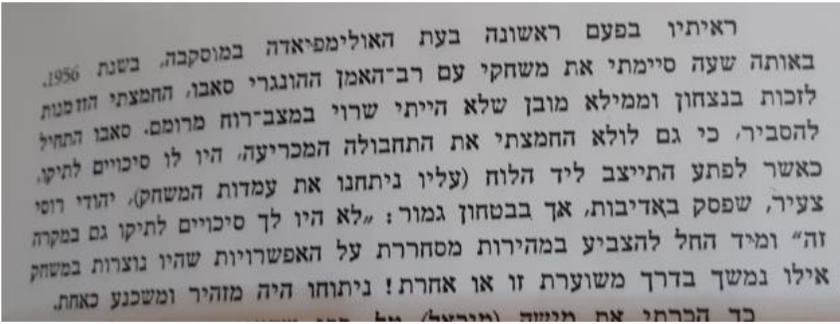
59	The Capablanca and Alekhine Era: Jose Raul Capablanca	<p>בשנת 1939 הודה בפני קאפבלאנקה, כי "משום-מה" כבר קשה לו לנצח אפילו יריבים חלשים למדי (הוא התכוון לאמנים מן השורה), וכי אין משחקו מדוייק, כפי שהיה קודם לכן. הוא הסביר לי: "הואיל והשחמט של היום אינו עוד מאבק של שכל וכשרון בלבד, כי אם גם עבודת-פרך, יש צורך בידיעה תיאורטית נרחבת". הוא עצמו לא עיין בספר שחמט מעודו, עם זאת היה משוכנע שלו שוב ניתנה לו ההודמנות להחזרת תואר האליפות היה עושה מאמץ, ובודאי מחזירו לעצמו. הבטחון העצמי לא עזבו עד יום מותו.</p>	<p>In 1939 Capablanca admitted to me that "for some reason" it was difficult for him to beat even quite weak opponents (he was referring to average-strength masters), and that his game play was not precise like it used to be. He explained to me: "Because today's chess is no longer a battle of logic and talent alone, but rather hard labor, one must have wide theoretical knowledge". He himself had never read a chess book in his life. Nonetheless he was convinced that were he to be given a chance to recapture the world title he would make the effort, and would certainly regain it. His self-confidence never left him until his dying day.</p>
64	The Capablanca and Alekhine Era: Alexander Alekhine	<p>אגב הרגלו לרשום את משחקיו ולנתחם לכל פרטיהם נשאר עמו עד סוף ימיו. בשנת 1939 הראה לי אליוכין כמה מן ה"מחברות" שלו ובשנת 1960 ראיתן בתערוכת מוצגי שחמט בלייפציג, במדור מיועד לזכרו של האמן הרוסי "הלבן".</p>	<p>His habit to record his games and to completely analyze them remained with him until the end of his life. In 1939 Alekhine showed me some of his "notebooks", and in 1960 I saw them in a chess exhibition in Leipzig, in an exhibit dedicated to the memory of the "White Russian" master.</p>

69	The Capablanca and Alekhine Era: Dr. Savielly Tartakower	<p>טרטקובר נולד ב־1887, ברוסטוב, שבדרום רוסיה, להורים יהודים שהתנצרו. הוא עצמו נשאר יהודי באופיו. עזב את ארץ מולדתו בהיותו בן 12 שנה ולא חזר אליה אלא כאשר הוזמן לרוסיה למספר תחרויות בינלאומיות. בשנת 1909 סיים את חוק לימודיו וקיבל את התואר ד"ר למשפטים, אך לא ניתן לו לעסוק במקצועו, כה רבה היתה פעילותו השחמטית. כסופר ועיתונאי לענייני שחמט, וכמשתתף בתחרויות רבות ברחבי העולם. משנת 1924 התגורר בפאריז, שם קיבל נתינות צרפתית. אביו לימדו לשחק בגיל 10. בשנת 1906 הוענק לו תואר אמן של האיגוד הגרמני לאחר שניצח בתחרות בנירנברג.</p>	<p>Tartakower was born in 1887 in Rostov, Southern Russia, to Jewish parents who had converted to Christianity. He himself remained Jewish in his personality. He left his country of birth at the age of 12 and never returned unless invited to Russia for several international chess tournaments. In 1909 he completed his studies and received the title of Doctor of Law. He was unable to practice law due to his heavy schedule of activities as a chess writer and journalist, and as a participant in many tournaments abroad. In 1924 he took up residence in Paris, receiving French citizenship. His father taught him to play at the age of 10. In 1906 he received the title of chess master from the German Chess Federation after winning the Nuremberg tournament.</p>
71	The Capablanca and Alekhine Era: Dr. Savielly Tartakower	<p>לא קרה מקרה שיגמולו של טרטקובר באופן אישי. נוכחתי לדעת, כי מאתורי הכרתי את ד"ר טרטקובר במקצת, מסתתר אדם בעל הגינות, יושר החיצוניות המבריקה והצינית במקצת, מסתתר אדם בעל הגינות, יושר חוביקטיביות נדירים. בין השחמטאים הגדולים יש המהוננים בגאווה מופרות, יש המתנגדים לפרסום המשחקים בהם נחלו תבוסה. טרטקובר עצמו לא נמנע מלפרסם את הפסדיו, ובלבד שיהיו המשחקים בעלי רמה. הוא ידע לכבד את יריביו. טרטקובר נפטר בשנת 1957. על מידת הפופולריות, שהיתה לו בעולם השחמט, תעיד העובדה, שבאותה שנה נערכו תחרויות לזכרו בארצות רבות.</p>	<p>I knew Dr. Tartakower personally. I came to realize that behind the brilliant externalism and slight cynicism lurked a person with uncommon respectability, honesty, and objectivity. Among great chess players there are those gifted with excessive pride, while there are those opposed to publicizing games they were defeated in. Tartakower himself never prevented publicizing his losses, so long as the games were of high quality. He knew how to honor his opponents.</p>

<p>74</p>	<p>The Capablanca and Alekhine Era: Dr. Max Euwe</p>	<p>לפני קיים הבטחתו. אף קיים של אובה לאליוכין השתנה לחלוטין אחרי פרסום מאמריו האנטי-יחסו של אובה הולנד אף הפגין את מחאתו בפומבי בסרבו לקבל שמיים בחתימתו. כאלוף הולנד אף הפגין את מחאתו בפומבי בסרבו לקבל (כמותו כשחמטאים יהודים) הזמנה לתחרות בינלאומית בלונדון ב-1946, אם ישתתף בה אליוכין. מארגני התחרות נאלצו לחזור בהם ולבטל את הזמנתם לאליוכין. יחסו של אובה ליהודים היה תמיד אוהד ביותר ובעת מלחמת-העולם השנייה הציל שחמטאים יהודיים מידי הנאצים.</p> <p>ביקורים רבים ערך אובה ברחבי העולם. מאז שנת 1952 היתה משאלתו לבקר גם בישראל ולמרות עומס עבודתו המדעית והשחמטית עלה בידו למלא את משאלתו בשנת 1961. בעת ביקורו הקצר ביקש לסייר גם בקיבוצים שעליהם שמע ניסים ונפלאות. בכמה מקומות בארץ מצא ידידים וחסידיים נלהבים. אישיותו הלבבית כבשה את לב מארחיו, שהוקירו לא רק את מעמדו כרב-אמן בשחמט, אלא גם את האדם שבו.</p>	<p>Euwe's relationship to Alekhine totally changed following the publication of Alekhine's anti-semitic articles written in his name. As the Dutch champion he protested publicly by refusing to accept (as did Jewish chess players) the invitation to an international chess tournament in London in 1946, if Alekhine would be participating. The tournament organizers were eventually forced to revoke and cancel their invitation to Alekhine. Euwe's relationship to Jews was always sympathetic and during World War II he saved Jewish chess players from the Nazis.</p> <p>Euwe visited many locations around the world. Beginning in 1952 his wish was to visit in Israel, and despite his heavy scientific and chess work he succeeded in doing so in 1961. During his short visit he also asked to tour the kibbutzim of which he had heard wonderful things. In several places in Israel he met enthusiastic friends and fans. His hearty personality captured the hearts of his hosts, who admired not only his standing as a chess grandmaster, but also the person he was.</p>
-----------	--	--	---

79	The Modern Chess: Dr. Mikhail Botvinnik	<p>הסידור אינם מאמינים כי יצליח להחזיקו כוחו השחמטי של בוטביניק מתבטא בעיקר בהערכה אובייקטיבית ונכונה של יריביו. שמעתי מפִי שחמטאים סובייטים מעולים, כי „קשה לשחק נגדו. משום שהוא מכיר את כל אחד מאתנו ומתכוון במיוחד לכל משחק בהתאם לסגנון יריבו“. אך יתרונו של בוטביניק אינו יתרון פסיכולוגי בלבד. משחקו מצטיין בתכנון מעמיק, ידיעה נרחבת בפתחות, כושר טאקטי וטכניקה מופלאה בשלב הסופי, בו מגיעה שליטתו לרמתו של רובינשטיין.</p>	<p>Botvinnik's chess strength is expressed primarily through objective and correct appraisal of his opponents. I heard from first-rate Soviet chess masters that "it is difficult to play against him because he understands each of us and specifically prepares for each game according to his opponent's style". Botvinnik's advantage, however, is not only psychological. His games excel in deep planning, extensive knowledge of the openings, tactical ability, and wonderful technique in the endgame, where his control reaches the level of Rubinstein.</p>
88-89	The Modern Chess: Samuel Reshevsky	<p>רשבסקי הוא יהודי דתי ומקפיד על מצווה קלה כחמורה. הוא אינו משחק, כמובן, לא בליל־שבת ולא בשבת ובמועדים, ופעמים נאלצים מארגני התחרויות לשנות את כל סדרי המשחקים בעטיו. האמנם אסור לשחק בשחמט בשבת? עונה רשבסקי: „לחובבים מותר, לגביהם זה משחק גרידא. לנו אסור, לגבינו זו מלאכה, ולעבוד בשבת אסור“. ומה קורה כאשר משתתף רשבסקי בתחרויות בבריה"מ? מספר קטוב, אחד מגדולי השחמט הסובייטיים: „אנו בקיאים בהשקפתו הדתיות של רשבסקי. במוצאי־שבת נושאים אנו עינינו לשמיים לראות אם כבר יצאו שלושה כוכבים, כי אז ישב האיש למשחקו. בשבתות מלווים אנו אותו לבית־הכנסת במוסקבה ומכינים בשבילו אוכל כשר“.</p> <p>מארגני התחרות הבינלאומית הגדולה בבלאד שביוגוסלביה לא חסכו כל מאמץ כדי להניע את רשבסקי להשתתף בה. התחרות נערכה בספטמבר, בתקופת חגי ישראל, השאלה היתה, היכן יתפלל. היוגוסלבים הבטיחו להקים בית־כנסת במקום, אך משנודע, כי מרבית המשחקים ייערכו דווקא בחגים וכי לא יוכלו לשחררו מהם בכולם, דחה את הזמנתם.</p> <p>ממילא מובן, כי בעת ביקורו בישראל 1958 לא היו לו כל בעיות: המקום היחידי בו הרגיש בנוח כיהודי.</p>	<p>Reshevsky is an Orthodox Jew and is meticulous in his observance. He does not compete, of course, neither on Friday night nor on the Sabbath and Festivals, and occasionally the organizers are forced to change the game arrangements due to this. Is it true that one cannot play chess on the Sabbath? Reshevsky answers: "Amateurs are allowed, for them it is merely a game. For us it is forbidden, in our case it is a prohibited activity, since working on the Sabbath is forbidden". And what happens when Reshevsky participates in tournaments in the U.S.S.R? [Alexander] Kotov, one of the great Soviet chess masters, says: "We are experts regarding Reshevsky's religious views. On Saturday night we scan the sky to see if there are three</p>

			<p>visible stars, because then he will sit down to play his game. On Sabbaths we accompany him to the synagogue in Moscow and prepare kosher food for him.”</p> <p>The organizers of a large international tournament in Bled, Yugoslavia did not spare any effort to persuade Reshevsky to participate. The tournament was held in September, during the Jewish High Holidays. The question was, where would he pray. The Yugoslavians promised to erect a synagogue on the premises. When he discovered, however, that most of the games would take place on the holidays and he could not be completely exempted from playing on those days, he turned down the invitation.</p> <p>Needless to say, during his visit to Israel in 1958 there were no such problems: the only place he felt at home as a Jew.</p>
91	The Modern Chess: David Bronstein	<p>בשטח תיאוריית הפתיחות יש לו לברונשטיין אמצאות רבות ומהפכניות. בין גילוייו — מלכודת נסתרת בתחום ה"הגנה ההודית". ונגד מי ניסה ברונשטיין נשק סודי זה? נגד יצחק בולסלבסקי, מטובי המומחים בהגנה זו. בולסלבסקי חישב את תגובתו על המלכודת משך 40 דקות ונזהר מלהילכד בה. לפני כמה שנים סיפר לי ברונשטיין על כך והעיר: "מה רב מספר השחקנים שכבר ניצלו את המלכודת שלי; רק למציא עצמו טרם ניתנה הזדמנות לכך".</p>	<p>In the area of opening theory Bronstein has numerous revolutionary inventions. One of his discoveries -- a hidden trap in the Indian Defense. And against whom has Bronstein tried his secret weapon? Against Isaac Boleslavsky, one of the foremost experts of this defense. Boleslavsky calculated his response to the trap for 40 minutes and was careful</p>

			not to be ensnared. Several years ago, Bronstein told me this and commented: "So many players have already taken advantage of my trap; only the inventor himself has not yet had a chance to use it".
93	The Modern Chess: Vasily Smyslov		Smyslov is also interested in music, and has even completed studies in the conservatorium as a singer. When he won an important prize in the Venice 1950 [chess] tournament, he used the prize money to buy records of all the Italian operas. He is a pleasant person and loved by all. He possesses exemplary sporting ethics during a game. I never saw him agitated, even when his plans came to naught.
94	The Modern Chess: Mikhail Tal		I saw him [Tal] for the first time during the Moscow Chess Olympiad in 1956. At the time I had finished my game against the Hungarian grandmaster [Laszlo] Szabo. I had just missed an opportunity to win and was therefore not in a good mood. Szabo began to explain that even if I had not missed the winning ruse, he would have had chances to draw, when suddenly someone appeared at the table (on which we were analyzing the game), a young Jewish Russian, who graciously pronounced with complete confidence: "You would not have had a drawing chance even in that case", and

			immediately began pointing out, at dizzying speed, all the possibilities that would have been created had we continued in this or that fashion! His analysis was both brilliant and convincing.
164	Prodigies: Arturo Pomar	<p>בפגשתי עם "ארטוריתו" בהיותו בן 16, עת הוזמן לתחרות בינלאומית גדולה במרדל-פלאטה שבארגנטינה. בהודמנות זו סיפר לי פרט משעשע מימי התחרות בלונדון. המשחקים נערכו במועדון מפואר של אחד הבניינים בבירה האנגלית. כשביקש לעלות במעלית אמר לו איש-המעלית: "ילד לבד אסור". ענה לו "ארטוריתו": "התחרות לא תתחיל בלעדי".</p>	I met "Arturito" when he was 16 years old, when he was invited to a large international tournament in Mar del Plata in Argentina. At this opportunity he related to me an amusing story from the days of the [1946] London Tournament. The games took place in the luxurious chess club of one of the buildings in London. When he wanted to use the elevator, the elevator operator told him "children may not travel alone". To which "Arturito" answered: "The tournament cannot start without me".
171-172	Chess in Personal Lives: The Closeness of Music to Chess	<p>ואסילי סמיסלוב, אלוף העולם לשעבר, סיים את לימודיו כזמר מצטיין בקונסרבטוריון. בשנת 1952 באה לאולימפיאדת השחמט בהלסינקי בחורה יהודיה משווייץ, כדי לערוך מבחני "רורשאך" לגדולי השחמטאים, כחומר לעבודתה המדעית. ניסיתי לעזור לה בכך ששיכנעתי כמה מן השחמטאים הנודעים להסכים לעמוד במבחן זה. אולם משאלתה העיקרית היתה מופנית לחברי המשלחת הסובייטית. תחילה נתקלתי בסירוב מוחלט מצד ראש הקבוצה הסובייטית ורק לאחר מאמץ-שכנוע ממושך הורשה סמיסלוב "להיבחן".</p> <p>במתכוון לא סיפרתי לבחורה מהו תחביבו המשני של סמיסלוב. שעה קלה אחרי שהשיב סמיסלוב על שאלותיה, ביקשה הבוחנת שיסכים לכמה שאלות נוספות, משום שהיא רואה רמזים לסגולה נוספת על כשרונו השחמטי, אך</p>	Vasily Smyslov, the former World Champion, finished his studies in the conservatorium as an outstanding singer. In 1952 a Jewish Swiss girl came to the Chess Olympiad in Helsinki to perform "Rorschach" tests on the greatest chess players, as part of her scientific research. I tried to help her by convincing several of the known chess players to agree to take part in the test. Her primary wish, however, was to test the members of the Soviet delegation. At first, I ran into a complete refusal on the part of the Soviet

		<p>לא ברור לה מהי. לאחר מבדקים נוספים התרעמה עלי. הבחורה בטענה: "מדוע לא אמרת לי כי הוא גם מוסיקאי מעולה?"</p>	<p>team. Only after extended persuasion was Smyslov allowed to be "tested".</p> <p>I intentionally did not tell the girl what Smyslov's secondary pastime was. A short while after Smyslov answered her questions, the tester requested permission to ask a few more questions, because she saw clues of another characteristic on top of his chess abilities, but she was not sure what it was. After several more tests she complained to me: "Why didn't you tell me he was also a superb musician?"</p>
--	--	--	---